

Cezary Wiśniewski

magister, Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Karta bankowa w ujęciu art. 278 Kodeksu karnego

Kodeks karny z 1997 r. wprowadził w rozdziale dotyczącym przestępstw przeciwko mieniu nowy rodzaj przestępstwa – kradzież karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego. Przepis ten został wprowadzony, gdy system kart wydawanych przez banki w Polsce dopiero się rozwijał. Liczba kart w tym okresie uległa zwielokrotnieniu: z 3,875,632 kart wyemitowanych w 1998 r., do 33,291,111 kart pod koniec 2012 r.¹ Jak w tym czasie wyglądało stosowanie przepisów artykułu 278 Kodeksu karnego w sprawach dotyczących kradzieży kart bankowych? Celem niniejszej pracy jest między innymi odpowiedzenie na kilka pytań: jak należy interpretować przepisy prawa dotyczące przestępstwa kradzieży kart bankowych; jak wygląda stosowanie przepisów prawa karnego dotyczących tych w postępowaniu przygotowawczym i w postępowaniu sądowym; czy regulacje prawne obecnie obowiązujące dotyczące przestępstw kradzieży kart bankowych w pełni spełniają swą funkcję w obecnym czasie; jeżeli przepisy obecnie regulujące tę materię są nieadekwatne, to jakie są możliwe inne regulacje?

W polskim systemie prawnym artykuł 278 Kodeksu karnego jest jedynym miejscem, gdzie występuje pojęcie karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego. Przedmiotem ochrony artykułu 278 § 1 Kodeksu karnego jest „własność, posiadanie oraz inne prawa rzeczowe i obligacyjne do rzeczy ruchomej, a więc przedmiotu materialnego, wyodrębnionego i mogącego samodzielnie występować w obrocie oraz przedstawiającego wartość majątkową”². Pojęcie „rzeczy ruchomej” zawarte w przepisie artykułu 278 § 1 Kodeksu karnego, jak również w wielu innych przepisach tego aktu, traktując przez pryzmat prawa cywilnego i jego ujęcia „rzeczy”, w pewnym stopniu mogłoby ograniczyć liczbę dóbr będących pod osłoną regulacji karnych.

¹ Liczba wyemitowanych kart płatniczych na przestrzeni kolejnych kwartałów od 1998 r., www.nbp.pl/systemplatniczy/karty/karty_emisja.xls [dostęp 10.04.2013].

² M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas, *Przestępstwa przeciwko mieniu*, Warszawa 1998, s. 33.

Przykładem takiego dobra jest pieniądź. Pieniądź postrzegany jako miernik wartości ma charakter niematerialny, a traktowany jako materialny znak pieniężny (w postaci banknotów i bilony) jest *rzeczą sui generis*³. Kodeks cywilny⁴ definiując w artykule 45 „rzecz”, określa tym mianem „tylko przedmioty materialne”. Ustawodawca podjął zatem decyzję o rozszerzeniu zakresu ochrony poprzez wprowadzenie w artykule 115 § 9 Kodeksu karnego definicji „rzeczy ruchomej”. „Rzecz” w rozumieniu polskiego prawa karnego to także „polski albo obcy pieniądź lub inny środek płatniczy oraz dokument uprawniający do otrzymania sumy pieniężnej albo zawierający obowiązek wypłaty kapitału, odsetek, udziału w zyskach albo stwierdzenie uczestnictwa w spółce”. Z uwagi na fakt, że karta uprawniająca do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego – zdaniem ustawodawcy – nie mieści się w myśl artykułu 115 § 9 Kodeksu karnego w pojęciu „cudza rzecz ruchoma”, jak również dokumentu uprawniającego do otrzymania sumy pieniężnej, konieczne stało się wyodrębnienie w artykule 278 § 5 Kodeksu karnego regulacji dotyczącej jej kradzieży⁵.

W odmienny sposób do tej regulacji podszedł Sąd Najwyższy w uchwale I KZP 33/03 z 21 października 2003 r.⁶ Zdaniem Sądu, karta uprawniająca do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego jako przedmiot materialny w pełni odpowiada pojęciu „rzeczy” zawartemu w artykule 45 Kodeksu cywilnego. Ponadto karta, która między innymi uprawnia do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego jest też dokumentem, z którym związane są określone prawa majątkowe i uprawniającym do otrzymania sumy pieniężnej. W uwadze Sądu karta taka mieści się więc zarówno w szerszym zbiorze dokumentów określonych w artykule 115 § 14 Kodeksu karnego, jak i pojęciu dokumentu szczególnego, zawartego w przepisie art. 115 § 9 Kodeksu karnego. Wyodrębnienie regulacji dotyczącej kradzieży karty uprawniającej do podejmowania pieniędzy z automatu bankowego służyło wyłącznie do objęcia szczególną ochroną kart tego typu, uniemożliwiając zakwalifikowanie takiego czynu jako wykroczenia.

W Ustawie z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe⁷ oraz Ustawie z 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych⁸, występuje tożsame pojęcie karty płatniczej, jako karty uprawniającej do wypłaty gotówki lub umożliwiająca złożenie zlecenia płatniczego za pośrednictwem akceptanta lub agenta rozliczeniowego, akceptowana przez akceptanta w celu otrzymania przez nie-

³ A. Bierć, *Zarys prawa prywatnego. Część ogólna*, Warszawa 2012, s. 274.

⁴ Dz.U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93.

⁵ *Uzasadnienie rządowego projektu Kodeksu karnego*, [w:] *Nowe kodeksy karne z 1997 r. z uzasadnieniem*, red. I. Fredrich-Michalska, B. Stachurska-Marcinićzak, Warszawa 1997, s. 206.

⁶ Uchwała Sądu Najwyższego I KZP 33/03 z 21 października 2003 r., *Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karne i Wojskowa* 2003, nr 11–12, poz. 96, „Wokanda” 2004, t. 5, nr 9.

⁷ Dz.U. z 1997 r. Nr 140, poz. 939.

⁸ Dz.U. z 2011 r. Nr 199, poz. 1175.

go należnych mu środków. Wyraźnie zatem widać dwie różne funkcje, jakie mogą pełnić karty płatnicze: właściwe karty płatnicze i karty uprawniające do wypłaty gotówki. W poprzednio obowiązującej Ustawie z 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych⁹, karty płatnicze określano jako karty uprawniające do dokonywania zapłaty, wypłaty gotówki lub dokonywania tych działań z wykorzystaniem kredytu. Można zatem na podstawie tego przepisu wyróżnić trzy rodzaje kart płatniczych: karta płatnicza *sensu stricto* (posiadająca funkcję płatniczą), karta bankomatowa (posiadająca funkcję obsługi automatu bankowego) i karta kredytowa (posiadająca funkcję kredytową).

Tabela I. Liczba wyemitowanych kart płatniczych w Polsce według kryterium funkcji

		ROK 1998	ROK 1999	ROK 2000	ROK 2001	ROK 2002	ROK 2003	ROK 2004	ROK 2005
karty bankomatowe	w tysiącach sztuk	1667,732	1762,708	916,308	421,325	473,949	403,64	170,441	59,213
	w %	43,00%	37,40%	10,24%	3,60%	3,12%	2,76%	1,40%	0,30%
karty płatnicze z funkcją wypłaty gotówki z bankomatu	w tysiącach sztuk	2189,061	2931,817	8017,068	11267,32	14668,75	14144,64	15142,94	17396,14
	w %	56,50%	62,10%	89,54%	96,17%	96,70%	96,82%	97,80%	95,60%
karty płatnicze bez funkcji wypłaty gotówki z bankomatu	w tysiącach sztuk	18,839	22,253	25,959	26,814	36,445	61,346	164,448	732,991
	w %	0,50%	0,50%	0,29%	0,23%	0,24%	0,42%	1,10%	4,00%
RAZEM	w tysiącach sztuk	3875,632	4716,778	8959,335	11715,46	15179,14	14609,62	15477,83	18188,34
	w %	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
		ROK 2006	ROK 2007	ROK 2008	ROK 2009	ROK 2010	ROK 2011	ROK 2012	
karty bankomatowe	w tysiącach sztuk	142,912	244,204	270,948	253,206	193,548	176,409	183,26	
	w %	0,70%	1,01%	0,99%	0,81%	0,59%	0,55%	0,55%	
karty płatnicze z funkcją wypłaty gotówki z bankomatu	w tysiącach sztuk	20035,02	23126,26	26163,15	30019,14	32062,04	31109,67	31610	
	w %	94,55%	95,67%	95,89%	96,59%	97,74%	97,35%	98,70%	
karty płatnicze bez funkcji wypłaty gotówki z bankomatu	w tysiącach sztuk	990,589	974,279	849,064	807,711	547,785	669,736	237,865	
	w %	4,67%	3,32%	3,11%	2,60%	1,67%	2,10%	0,70%	
RAZEM	w tysiącach sztuk	21168,52	24344,74	27283,16	31080,06	32803,37	31955,82	32031,12	
	w %	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Źródło: Narodowy Bank Polski.

⁹ Dz.U. 2002 Nr 169 poz. 1385.

O wiele ciekawszym dla niniejszej rozprawy może być raport Narodowego Banku Polskiego¹⁰, gdzie wyraźnie można dostrzec podział kart według funkcji, jaką pełnią na: karty bankomatowe, karty płatnicze z funkcją wypłaty gotówki z bankomatu i karty płatnicze bez funkcji wypłaty gotówki z bankomatu. O ile te pierwsze w roku 1998 stanowiły 43% wszystkich kart, o tyle w ostatnim kwartale 2012 r. ta wartość wynosiła 0,55%. Jednocześnie można stwierdzić, że liczba kart, których jedyną funkcją jest funkcja bankomatowa, od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie i mimo wszystko nie jest wypierana przez pozostałe rodzaje kart bankowych.

Jeżeli się zastosuje wykładnię językową przepisu z artykułu 278 § 5 Kodeksu karnego, to staje się jasne, że ten przepis odnosi się wyłącznie do kart posiadających wyłącznie funkcję wypłaty gotówki z automatu bankowego, czyli kart bankomatowych. Pozostałe rodzaje kart (karty płatnicze z funkcją wypłaty gotówki z bankomatu, karty płatnicze bez funkcji wypłaty gotówki z bankomatu) z uwagi na to, że stanowią nośniki niematerialnego pieniądza bankowego w myśl artykułu 2 pkt. 4 Ustawy z 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych, mogą zostać uznane za „inny środek płatniczy”¹¹. W podobny sposób można interpretować obecnie obowiązującą regulację zawartą w artykule 2 pkt. 21a Ustawy z 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych. Karta płatnicza, będąc środkiem płatniczym w myśl artykułu 115 § 9 Kodeksu karnego, jest rzeczą ruchomą, co w pełni daje możliwość zakwalifikowania kradzieży takiej karty, jako czynu z artykułu 278 § 1 Kodeksu karnego. Odmiennie ujęcie kart bankowych – płatniczej i bankomatowej – ma ogromne znaczenie dla losów prowadzonych postępowań. W przypadku ustalenie, że kwota przywłaszczonych pieniędzy nie przekraczałaby 250 zł, możliwa byłaby zmiana kwalifikacji przestępstwa kradzieży karty płatniczej z artykułu 278 § 1 Kodeksu karnego na wykroczenie uregulowane w artykule 119 § 1 Kodeksu wykroczeń¹². Z uwagi na brak odpowiednika artykułu 278 § 5 Kodeksu karnego w Kodeksie wykroczeń, przy obecnej konstrukcji tych regulacji nie jest to możliwe.

Wyraźnie to zostało zaznaczone w wyroku II AKa 385/11 Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 28 grudnia 2011 r.¹³ W uzasadnieniu Sąd dokonał

¹⁰ *Liczba wyemitowanych kart płatniczych...*

¹¹ J. Skorupka, *Kradzież oraz przywłaszczenie karty bankomatowej i karty płatniczej*, [w:] *Teoretyczne i praktyczne problemy współczesnego prawa karnego*, red. A. Michalska-Warias, I. Nowikowski, J. Piórkowska-Flieger, Lublin 2011, s. 557; Postanowienie Sądu Najwyższego V KK 39/03 z 7 października 2003 r., Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Wojskowa 2003, nr 11–12, poz. 101.

¹² Dz.U. z 1971 r. Nr 12, poz. 114.

¹³ Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu II AKa 385/11 z 28 grudnia 2011 r., OSAW 2012/1/239.

dokładnej analizy prawnej regulacji zawartej w przepisie artykułu 278 § 5 Kodeksu karnego. Zdaniem Sądu, żaden z rodzajów kart płatniczych (określonych w Ustawie prawo bankowe) nie może być utożsamiany z pojęciem pieniądza, gdyż taki jest emitowany wyłącznie przez bank centralny, i jest w Polsce lub innym kraju uznany za prawny środek płatniczy. Podobnie żaden z rodzajów kart płatniczych nie może zostać uznany za papier wartościowy, gdyż nie zawiera w sobie żadnego zobowiązania do świadczenia, z którego wynikałoby roszczenie majątkowe dla kogokolwiek.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyraźnie stwierdził, że artykuł 278 § 5 Kodeksu karnego odnosi się jedynie do jednego rodzaju kart płatniczych, jakimi są karty uprawniające do podejmowania pieniędzy z automatu bankowego (karty bankomatowe). Dodatkowo przepis ten nie może być podstawą do penalizowania pozostałych dwóch rodzajów kart – kart płatniczej *sensu stricto* i karty kredytowej. Jak wynika z analizy Sądu, są one nośnikami niematerialnego pieniądza bankowego i jako takie, zgodnie z Ustawą o elektronicznych środkach płatniczych, są elektronicznymi instrumentami płatniczymi, które w myśl artykułu 115 § 9 Kodeksu karnego można zaliczyć do „rzeczy ruchomych”. Skoro karty tego rodzaju można zaliczyć do „rzeczy ruchomych”, to ich kradzież powinna być kwalifikowana jako występki z art. 278 § 1 Kodeksu karnego.

Kolejnym elementem, którego wyjaśnienia podjął się Sąd w omawianym wyroku, jest przedstawiana wcześniej problematyczna kwestia wartości przedmiotu kradzieży w omawianych przepisach. Nie ma ona znaczenia w przypadku kradzieży karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego, w tym przypadku bowiem jasna jest penalizacja na podstawie artykułu 278 § 5 Kodeksu karnego.

W przypadku kart z funkcją płatniczą ma to ogromne znaczenie, gdyż ich zabór jako rzeczy ruchomych, których wartość byłaby mniejsza niż 250 zł, stanowiłby wyłącznie wykroczenie. Sąd słusznie zauważył, że w przypadku oceny wartości przedmiotu zaboru nie należy się ograniczać do określenia wartości kawałka materiału, z jakiego wykonana jest karta, gdyż w zdecydowanej większości przypadków nie byłaby ona wyższa niż 250 zł, a to skutkowałoby zakwalifikowaniem takiego czynu jako wykroczenia. O wiele istotniejszy jest fakt, że sprawca dokonując zaboru karty, kradnie nośnik pieniądza bankowego zapisanego na rachunku posiadacza karty. Wartość przedmiotu zaboru stanowi zatem całość dostępnego na jej podstawie pieniądza bankowego znajdującego się w chwili zaboru na rachunku jej posiadacza, czyli tzw. salda rachunku bankowego. Jeżeli zatem na rachunku bankowym w chwili kradzieży znajdowała się kwota wyższa niż 250 zł, to taki czyn powinno się zakwalifikować jako występki z artykułu 278 § 1 Kodeksu karnego. W prze-

ciwnym wypadku taki czyn pozostanie wykroczeniem zakwalifikowanym z artykułu 119 § 1 Kodeksu wykroczeń. Ponadto, zdaniem Sądu, nie ma znaczenia, czy sprawca czynu faktycznie dokonał bądź usiłował dokonać wypłaty z rachunku pokrzywdzonego, a takie działanie powinno zostać potraktowane jako odrębny czyn.

Z uwagi na specyficzną konstrukcję przepisu zawartego w artykule 278 § 5 Kodeksu karnego, gdzie jednocześnie penalizowane są odmienne czyny (kradzież energii i kradzież karty uprawniającej do wypłaty pieniędzy z automatu bankowego) nie jest możliwe dokładne określenie skali przestępstwa na podstawie danych statystycznych udostępnianych przez Ministerstwo Sprawiedliwości i policję.

W trakcie przygotowania niniejszej publikacji autor przeprowadził badania aktowe i rejestrów elektronicznych prowadzonych postępowań w trzech jednostkach Prokuratury Okręgowej w Białymstoku: Prokuraturze Rejonowej w Białymstoku, Prokuraturze Rejonowej Białystok – Południe i Prokuratury Rejonowej Białystok – Północ. Badaniem został objęty okres od 1 stycznia 2008 r. do 30 czerwca 2013 r. Przedmiotem badań w tych jednostkach były postępowania przygotowawcze prowadzone w kierunku przestępstw z artykułu 278 § 5 Kodeksu karnego.

Tabela 2. Sposoby zakończenia postępowań prowadzonych w jednostkach Prokuratury: Rejonowej w Białymstoku, Rejonowej Białystok – Południe i Rejonowej Białystok – Północ

	Prokuratura Rejonowa w Białymstoku	Prokuratura Rejonowa Białystok – Południe	Prokuratury Rejonowej Białystok – Północ	Łącznie
Akt oskarżenia	14	43	30	87
Skierowanie wniosku o warunkowe umorzenie	1	0	0	1
Odmowa wszczęcia postępowania	39	335	227	601
Umorzenie z powodu nie wykrycia sprawcy – art. 322 § 1 kpk	19	47	22	88
Umorzenie na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 kpk	10	27	13	50
Umorzenie na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 kpk	5	36	19	60
Umorzenie na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 kpk	0	3	2	5
Umorzenie na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 kpk	1	0	0	1
Umorzenie na podstawie art. 17 § 1 pkt 10 kpk	1	0	1	2
Zawieszenie postępowania	2	4	2	8
Połączenie spraw	1	1	3	5
Przekazanie sądowi rodzinnemu	0	1	0	1
Inne zakończenie	1	0	1	2
Łącznie	94	497	320	911

Źródło: badania własne.

W ramach badań została dokonana analiza części akt postępowań dotyczących kradzieży kart uprawniających do wypłaty pieniędzy z automatu bankowego. Pierwszym wnioskiem, jaki się nasuwa, jest całkowite ignorowanie znamion czynu zawartego w artykule 278 § 5 Kodeksu karnego. Sprawy, które były prowadzone w kierunku tej kwalifikacji, dotyczyły wszystkich możliwych kart bankowych: kredytowych, płatniczych i bankomatowych. Okazało się, że w toku postępowania nie dokonuje się sprawdzenia, z jakim rodzajem karty ma się do czynienia w konkretnym przypadku i nie następowła weryfikacja, czy zastosowana kwalifikacja prawna jest właściwa. Jest to spowodowane zapewne potocznym rozumieniem pojęcia „karta bankomatowa”. Dla większości osób każda karta wydana przez bank, niezależnie od rodzaju i pełnionych funkcji, jest „kartą bankomatową”. Trudno jest oszacować faktyczną liczbę poszczególnych rodzajów skradzionych kart płatniczych, gdy sami pokrzywdzeni nie zdają sobie sprawy z funkcji, jakie pełnią ich karty bankowe. Wina nie ogranicza się jednak do osób pokrzywdzonych. Zdarzały się przypadki, gdy w aktach postępowania w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa pokrzywdzony mówił o karcie płatniczej, która w dalszej części akt postępowania w dokumentach przygotowywanych przez funkcjonariuszy policji bądź prokuratorów stawała się np. kartą bankową lub kartą uprawniającą do podejmowania pieniędzy z automatu bankowego.

Kolejną niepokojącą rzeczą, którą autor zauważył we wszystkich aktach postępowań poddanych analizie, to brak jakichkolwiek ustaleń dotyczących wymiaru szkody. W zdecydowanej większości kradzieży karty bankomatowej łączyła się z kradzieżą portfela wraz z zawartością, bądź też innych przedmiotów i dokumentów. Podstawą szacunku wartości szkody była właśnie wycena skradzionych rzeczy i pieniędzy, które zostały skradzione. W toku postępowań brak było jakichkolwiek danych z instytucji bankowych, mówiących o stanie rachunku bankowego powiązanego z daną kartą w chwili popełnienia przestępstwa. Wyjątkami były postępowania, w których sprawcy oprócz kradzieży karty, dokonywali bądź usiłowali dokonać transakcji za pomocą skradzionych kart. To jednak, jak zostało wcześniej wspomniane, powinno być traktowane, jako oddzielny czyn.

Aby w pełni zadośćuczynić wymogom postępowania dowodowego należałoby się zwrócić do właściwego banku, którego klientem była osoba pokrzywdzona z pytaniami:

- jakiego rodzaju kartę bankową posiadał pokrzywdzony: kartę bankomatową, kartę płatniczą czy kartę bankomatowo-płatniczą,
- jakiej wysokości wolne środki były dostępne na wyżej wymienionej karcie bankowej w chwili dokonania jej kradzieży.

Dopiero po uzyskaniu informacji z właściwego banku, możliwe staje się prawidłowe zakwalifikowanie czynu. Takie rozwiązanie posiada też, niestety, wady:

- zachwiana zostaje ekonomia procesowa – czas trwania postępowania przygotowawczego może ulec przedłużeniu: konieczne staje się zwolnienie banku z tajemnicy bankowej w drodze postanowienia wydanego przez sąd okręgowy, później następuje czas oczekiwania na odpowiedź z banku, ponadto rosną koszty postępowania związane z dodatkowym obiegiem korespondencji oraz koniecznością zaangażowania sądu okręgowego w prowadzone postępowanie przygotowawcze,

- obciążenie instytucji bankowych żądaniem ogromnej ilości informacji,
- czas popełnienia przestępstwa – pokrzywdzony wielokrotnie nie wie dokładnie, kiedy nastąpiła kradzież, co może skutkować problemem z ustaleniem ilości wolnych środków na koncie pokrzywdzonego, a co za tym idzie, wartości szkody.

Bez tych informacji jednak nie można mówić o rzetelnym postępowaniu przygotowawczym i są one konieczne. Konkludując należy stwierdzić, że tworząc przepisy dotyczące kradzieży, należałoby się zastanowić nad przeredagowaniem przepisów dotyczących kart bankowych. Jak widać na podstawie informacji zebranych w kilku jednostkach Prokuratury, interpretacja przepisów dotyczących kradzieży kart bankowych sprawia spory problem. Potrzebę tego typu działań zauważył Sąd Najwyższy w omawianej wcześniej uchwale I KZP 33/03¹⁴, gdzie proponował nowelizację Kodeksu karnego poprzez „dodanie do przedmiotów objętych szczególną ochroną także elektronicznego instrumentu płatniczego i skreślenie w § 5 art. 278 k.k. wyodrębnionego tam przedmiotu w postaci «karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego» (zarówno wobec zdezaktualizowania się tego pojęcia, jak i wobec komplikacji, jakie to uregulowanie wywołuje w praktyce sądowej), albo nowelizację tylko art. 278 § 5 k.k. przez zastąpienie karty do bankomatu uniwersalnym określeniem wprowadzonym przez ustawę”.

Stanowisko Sądu Najwyższego w tym orzeczeniu odnośnie do zdezaktualizowania się pojęcia „karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego” opierało się na błędnym założeniu, że banki nie emitują już kart wyłącznie z tą funkcją. Należałoby się zastanowić, czy karta z funkcją bankomatową wymaga wyjątkowej ochrony poprzez braku kontrawencjonalizacji, jak to ma miejsce w przypadku pozostałych kart bankowych. Może to doprowadzić do sytuacji, gdy dwóch sprawców dokonuje tego samego czynu, w postaci kradzieży portfela, ale jeden z nich popełnia występki zagrożony karą

¹⁴ Uchwała Sądu Najwyższego I KZP 33/03 z 21 października 2003 r. ...

pozbawienia wolności na okres nawet do 5 lat, a drugi popełnia jedynie wykroczenie, które jest zagrożone karą aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny. Z punktu widzenia praktyki, najlepszym rozwiązaniem byłoby zrównanie ochrony wszystkich kart, co zdecydowanie ułatwiłoby kwalifikowanie czynów. W takim przypadku rozwiązanie zaproponowane przez Sąd Najwyższy wydaje się właściwe, ale z zastosowaniem obu zaproponowanych opcji.

Dodatkowym problemem wydaje się ponadto rozwój technologii. Obecnie w życiu codziennym funkcjonuje coraz większa ilość urządzeń mobilnych (telefony komórkowe, tablety, zegarki, e-okulary), które mogą pełnić funkcje tradycyjne zarezerwowane dla kart bankowych. Spora część tych urządzeń może pełnić funkcję karty bankomatowej nie będąc nią, co spowodowałoby problemy ze stosowaniem przepisów dotyczących właśnie kart. Wydaje się więc, że ustawodawca będzie musiał dokonać zmian wynikających z nowych regulacji zawartych w Ustawie o usługach płatniczych. Jeżeli zwiększona ochrona będzie podtrzymana w stosunku do kart i innych urządzeń umożliwiających wypłatę z automatu bankowego, to artykuł 278 § 5 Kodeksu karnego powinien brzmieć „Przepisy § 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio do kradzieży energii lub karty płatniczej bądź instrumentu płatniczego uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego”. Gdyby jednak ochrona kart bankowych została wyrównana, a dodatkowo rozszerzona o nowe urządzenia mobilnej bankowości, to należałoby zapisać o instrumentach płatniczych włączyć w treść artykułu 115 § 9 Kodeksu karnego.

Abstract

Bank card recognized under Article 278 of the Penal Code

This paper discusses issues connected with determination of a legal nature of banking cards stealing. Despite the fact that Article 278 § 5 Penal Code criminalises ATM card stealing only, in judiciary practice these rules apply to stealing for all of types of banking card. The author deems it is necessary for reviewing the views concerning the interpretation of Article 278 Penal Code and criteria for a banking card stealing.

Key words: polish criminal law, banking card, payment card, stealing